

ΤΟ ΠΕΙΡΑΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΤΟ ΜΥΑΛΟ ΤΟΥ LIU HE

ΣΤΟ ΜΥΑΛΟ ΤΟΥ LIU HE: Η ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Όπως θα πρέπει αν έχει γίνει σαφές έως τώρα, η κατανόηση των ιδεών που σάλευαν στο μυαλό του Liu He στις 16 Ιανουαρίου του 2020 είναι ιδιαίτερως δύσκολη. Βασικά γιατί περιλαμβάνει την απεμπλοκή από ιδέες που βασιλεύουν στα δικά μας κεφάλια εδώ και δεκαετίες. Όπως είδαμε επί πέντε κεφάλαια και τρεις μήνες,¹ οι ηλίθιες ιδέες αριστερής προέλευσης που ερμήνευσαν την «παγκόσμια υγειονομική κρίση» του 2020, ξεκινούν από ιδέες περί καλοκάγαθων γιατρών, ιατρικής και «κράτους πρόνοιας», συνεχίζονται με πατριωτικές ιδέες περί «ξεπουλήματος», «μνημονίων» και «πολυεθνικών», και έχουν τα θεμέλιά τους σε εντελώς λαλημένες ιδέες σύμφωνα με τις οποίες η ανθρώπινη ιστορία δεν είναι παρά ένα ατέρμονο «ζύπνημα μπροστά σε αναπάντεχα γεγονότα». Εν τω μεταξύ πασπαλίζονται με ρατσισμό και βαθύτατο επαρχιωτισμό, όλα αυτά με τη μηχανική υποστήριξη ενός συστήματος σχεδιασμένου για να συνδυάζει την αυταρέσκεια με την αμάθεια και την ανώνυμη ατομικιστική επιθετικότητα, μέσω καλωδίων.

Κάποια στιγμή του 2011, χάρη σε όλα τούτα, αναγκαστήκαμε να ατενίσουμε το πογκρόμ του Αγίου Παντελεήμονα και τη συνακόλουθη εθνικοσοσιαλιστική πανήγυρη που κατέλαβε την Πλατεία Συντάγματος ντυμένη «επανάσταση», ικανοί μόνο να ανοιγοκλείνουμε τα έκπληκτα ματάκια μας. Με αυτή τη φρικτή μνήμη ως πανίσχυρο κίνητρο, μάθαμε να ανακαλύπτουμε την πηγή των ηλίθιων αριστερών ιδεών στις διάφορες ερμηνείες του Καρλ Μαρξ. Παρατηρώντας τη σύνδεση μεταξύ μεταναστών εργατών, αναπαραγωγής της εργατικής δύναμης και φασισμού στην Ελλάδα της κρίσης, μάθαμε ότι «δημιουργία εργατικής δύναμης» δεν σημαίνει πάντα και δημιουργία ανθρώπινης ζωής – υπάρχουν φορές που μπορεί να σημαίνει ακριβώς το αντίθετο. Ότι συνεπώς οι θεσμοί του καπιταλιστικού κράτους που ασχολούνται με την «ανθρώπινη ζωή», εξ ορισμού διαθέτουν μια όψη καταναγκασμού, ένα χέρι οπλισμένο με βουρδουλα στραμμένο ενάντια στην εργατική τάξη.²

Οι συγκεκριμένες πράξεις του κινεζικού κράτους από τις 16 Ιανουαρίου και μετά, υπήρξαν ιδιαίτερως δυσνόητες για τους Έλληνες στοχαστές που δεν πληρώνονται από κάπου, ακριβώς γιατί αφορούσαν

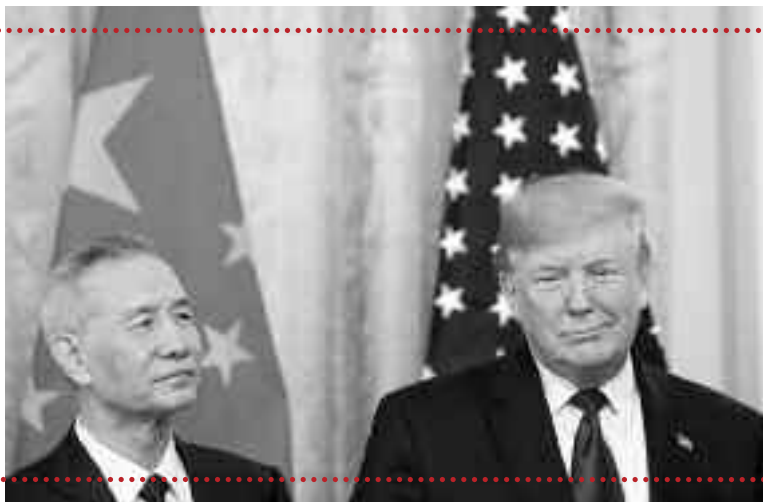
αυτή την αντίστροφη όψη της αναπαραγωγής της εργατικής δύναμης. Αυτό βέβαια δε σημαίνει πως είναι και άγνωστες. Συγκεκριμένα: Το πρώτο κρούσμα του ιού που αργότερα θα ονομαζόταν covid-19 είχε εμφανιστεί στην κινεζική πόλη Wuhan, τουλάχιστον από την 1^η Δεκεμβρίου του 2019. Αφού πέρασαν ένα μήνα αντιγράφοντας με συνέπεια τη συμπεριφορά του κούνελο, στις 7 Ιανουαρίου του 2020, οι κινεζικές αρχές «σκέφτονταν να επιβάλουν μέτρα για την πρόληψη και τον έλεγχο του ιού». Ο Liu He, πιθανόν αφού εξήγησε όσο καλύτερα μπορούσε στο επιτελείο του προέδρου Τραμπ τι σημαίνει «μέτρα πρόληψης ιού», επέστρεψε άπραγος στην Κίνα στις 16 Ιανουαρίου. Η Wuhan μπήκε σε κανονική καραντίνα στις 23 Ιανουαρίου.³ Ακολούθησε μια αρμαγεδωνική παράσταση άνευ προηγουμένου, που αναμεταδιδόταν επί δίμηνο σε όλο τον πλανήτη από νέα και παλιά μήντια. Ήταν μια παράσταση με υλικότερες απολήξεις. Το κινεζικό κράτος κατέβασε ρολά σε πληθώρα παραγωγικών διαδικασιών. Έχωσε με τη βία όλους τους εργάτες σπίτια τους πληρώνοντάς τους με εισόδημα που έφτανε μόνο για τροφή. Επέβαλε τις μάσκες, την απαγόρευση κυκλοφορίας, τις «πολιτοφυλακές» και τον υποχρεωτικό εγκλεισμό με ολοένα κλιμακούμενη βία.

Ο λόγος για τον οποίο το κινεζικό κράτος χτύπησε τόσο σκληρά, και φαινομενικά «τη δική του οικονομία», πρέπει να αναζητηθεί στην εμπόλεμη διαχείριση της καπιταλιστικής κρίσης. Όπως είδαμε στα προηγούμενα κεφάλαια, οι δασμοί, ο εμπορικός πόλεμος, η νομιματική πολιτική, είναι όλα τους κρατικές πολιτικές, και ταυτόχρονα επιθετικές κινήσεις που καθιστούν τις παραγωγικές δυνατότητες των άλλων αστικών τάξεων ακόμη πιο «υπερβάλλουσες».⁴ Αλλά αυτές οι «υπερβάλλουσες» παραγωγικές δυνατότητες είναι πράγματα πολύ συγκεκριμένα και υλικά. Στην περίπτωση της Κίνας είναι γιγάντιες εργοστασιακές εγκαταστάσεις και εκατοντάδες εκατομμύρια εργάτες η εκμετάλλευση των οποίων δεν μπορεί να γίνει με κέρδος. Πολύ περισσότερο, αυτοί οι εργάτες πληρώνονται με μισθούς που τρέφουν περαιτέρω καπιταλιστικούς κύκλους στο εσωτερικό, όπως τα τρόφιμα, τα ρούχα, τα παιχνίδια, τα τρόφιμα, η αναψυχή, η μετακίνηση. Αυτοί οι περαιτέρω παραγωγικοί κλάδοι διαθέτουν με τη σειρά τους τα εργοστάσιά τους, τα καταστήματα λιανικής πώλησης, τους εργάτες τους και τα αφεντικά τους.

Οπότε, αν οι γιγάντιοι κλάδοι της χαλυβουργίας, του τσιμέντου, των φωτοβολταϊκών και πάει λέγοντας, χαρακτηρίζονται από «υπερβάλλουσες παραγωγικές δυνατότητες», αυτές οι δυνατότητες δεν είναι καθόλου εύκολο να μπουν στο ράφι μέχρι να χρειαστούν ξανά. Γιατί κάτι τέτοιο θα έβγαζε εκτός λειτουργίας το σύνολο της παραγωγής και κατανάλωσης εμπορευμάτων, θα δημιουργούσε δηλαδή μια οικονομική κρίση άνευ προηγουμένου και την αντίστοιχη κοινωνική αναταραχή. Όπως έχουμε μάθει καλά από την εγχώρια ιστορία, σε τέτοιες περιπτώσεις, η φράση «κοινωνική αναταραχή» είναι πολύ φτωχή για να περιγράψει τα τεκταινόμενα. Η γενική κοινωνική συνοχή και καθημερινή λειτουργία της κοινωνίας, η σταθερότητα του πολιτικού συστήματος, η ιδεολογική συγκρότηση των πιστότερων υπηκόων, όλα τίθενται υπό αμφισβήτηση. Και αναγκαία γίνονται αντικείμενο βίαιης κρατικής διαχείρισης.

Αφού λοιπόν ο εμπορικός πόλεμος εναντίον του θα εξακολουθούσε να διεξάγεται όπως διεξαγόταν τόσα χρόνια, το Κινεζικό κράτος είχε δύο επιλογές: η πρώτη ήταν να συνεχίσει όπως συνέχιζε μέχρι τις 16 του Ιανουαρίου.⁵ Δηλαδή να δανείζει κι άλλους «καταναλωτές» και αφεντικά, να υπόσχεται κι άλλους τουρίστες σε όποιον το απειλούσε με δασμούς, να κόβει χρήμα για να μετατρέπει το περισσευόμενο οπλισμένο σκυρόδεμα σε «δημόσια έργα», να αυξάνει τα «κόκκινα δάνεια»... δηλαδή να περιμένει τη στιγμή όπου η «παγκόσμια κοινότητα» θα άρχιζε να μιλά για «κινεζική κρίση», κι ως τότε να ετοιμάζεται να βγάλει τα κάστανα από τη φωτιά, προφανώς με τη βία. Η δεύτερη λύση ήταν αυτή που επέλεξε. Το αναπότρεπτο ξέσπασμα της καπιταλιστικής κρίσης οργανώθηκε πρόωρα από το κράτος εντός δοκιμαστικού σωλήνα· η καπιταλιστική κρίση μεταμφιέστηκε σχεδιασμένα σε «υγειονομική κρίση» και η αστυνομική βία σε ιατρική βία.

Το σχέδιο ήταν τερατώδες. Αλλά όπως είδαμε στο κεφάλαιο 5, είκοσι χρόνια εντατικής προπόνησης και αιώνες παράδοσης, είχαν εξασφαλίσει ότι βρισκόταν εντός των δυνατοτήτων του κινεζικού κράτους. Σε κάθε περίπτωση, τα αποτελέσματα ήταν εξαιρετικά. Οι «υπερβάλλουσες παραγωγικές δυνατότητες» τέθηκαν εκτός λειτουργίας. Η πολιτική διαχείριση της καπιταλιστικής κρίσης, αντί να γίνει με όρους εργασίας, ανεργίας και μεροκάματου, ή με όρους «διακυβέρνησης» και «πολιτικής κρί-

ΣΤΟ ΜΥΑΛΟ ΤΟΥ LIU HE

15 Ιανουαρίου 2020. Ο πρόεδρος Τραμπ και ο ειδικός εμπορικών διαπραγματεύσεων Liu He ατενίζουν το μέλλον έπειτα από αποτυχημένες εμπορικές διαπραγματεύσεις. Ήταν μια στιγμή με μεγάλο παρελθόν. Και με ελάχιστες βεβαιότητες. Ο Κινέζος ειδικός δείχνει να έχει ακριβέστερη συνείδηση του πράγματος. Στην πραγματικότητα όμως, πρόκειται για άλλη μια περίπτωση όπου ο φωτογράφος διατυπώνει την άποψή του χρησιμοποιώντας τη δύναμη της κάμερας. Οι συνήθεις φωτό της «συνόδου» είναι έτσι:

σης», έγινε με όρους «υγείας» και «ιού». Οι εργάτες βρέθηκαν εκτός παραγωγής και απολύτως εντός αστυνομικής διαχείρισης, όπως ακριβώς θα συνέβαινε και αν η κρίση ήταν «οικονομική». Η πολύτιμη διαφορά είναι ότι αυτή η αστυνομική διαχείριση της εργατικής τάξης μπορεί να εμφανίζεται σαν ιατρική διαχείριση. Συνεπώς να διεξάγεται οργανωμένα, υπό την αυτοπειθαρχία που γεννούν η βαθιά σύγχυση και ο φόβος του θανάτου. Η αστυνομική βία, αντί να βρίσκεται διαρκώς στο προσκήνιο, μπορεί να αρκестεί στον ρόλο του διαρκούς υπονοούμενου.

Λέγεται πως οι εσωτερικοί μετανάστες της Γουχάν, που ξάφνου βρέθηκαν εκτός εργασίας και εδώ που τα λέμε εκτός ζωής, στο παρελθόν είχαν υπάρξει μαχητικοί, είχαν προχωρήσει σε απεργίες και είχαν κατορθώσει να αυξάνουν τα μεροκάματά τους σε βάθος χρόνου.⁵ Η κρίση πυροδοτήθηκε στις αρχές των νέου κινεζικού έτους, όταν πολλοί από αυτούς βρίσκονταν στους τόπους προέλευσής τους, από όπου προφανώς τους απαγορεύθηκε η επιστροφή. Οι υπόλοιποι απέμειναν έγκλειστοι στα σπίτια τους, από όπου άρχιζαν να εκδιώκονται, ήδη κατά τη διάρκεια της καραντίνας. Οι προϋπάρχοντες νόμοι του κινεζικού κράτους, που, όπως είδαμε στο κεφάλαιο 5, δεν αναγνωρίζουν στους εσωτερικούς μετανάστες εντοπιότητα στις πόλεις όπου εργάζονται, προφανώς εφαρμόστηκαν άτεγκτα. Οι αναφορές για «νεοάστεγους», δηλαδή άστεγους εργάτες που στα μέσα του Μάρτη κυκλοφορούσαν στους δρόμους της Γουχάν όντας ακόμη «σχετικά καλοντυμένοι», πιστοποιούν την αποτελεσματικότητα του πράγματος.⁷

Αυτή η κρατική οργάνωση της καπιταλιστικής κρίσης υπό το μανδύα της «υγειονομίας», είχε κι άλλα πλεονεκτήματα. Συγκεκριμένα, το κινεζικό κράτος μπορούσε να στρέψει τα αποτελέσματα ενάντια στους διεθνείς ανταγωνιστές του με τρόπο ιδιαίτερα συντεταγμένο και υπολογισμένο, οπότε συντριπτικό. Για παράδειγμα, η λειτουργία του «εμπορικού ισοζυγίου» μάς εξηγήθηκε ήδη στο κεφάλαιο 2, όπου είδαμε τον κύριο Σταϊκούρα να ασχολείται με το πανάρχαιο ερώτημα «πόσα τους πουλήσαμε και πόσα μας πούλησαν». Όπως θα θυμόμαστε από εκεί, ένα κράτος που βλέπει τις εξαγωγές του να μειώνονται δίχως να μπορεί να κάνει κάτι γι' αυτό, μπορεί να προσφύγει στη μείωση των εισαγωγών και να ελπίζει για το καλύτερο. Είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς αποτελεσματικότερο

τρόπο μηδενισμού των εισαγωγών από την καραντίνα. Το κινεζικό κράτος, με μία μόνο κίνηση, είχε φυλακίσει όλο τον πληθυσμό και είχε μηδενίσει τα εργατικά εισοδήματα στο επίπεδο της απλής ζωικής συντήρησης. Συνεπώς είχε μηδενίσει όλες του τις εισαγωγές. Όπως βέβαια είδαμε στο κεφάλαιο 4, η Κίνα δεν είναι Ελλάδα, οπότε αυτός ο μηδενισμός των εισαγωγών αφορούσε σημαντικό τμήμα της παγκόσμιας εμπορευματικής παραγωγής, από την Adidas μέχρι την Apple και τη Volkswagen. Στα επιμέρους, η απαγόρευση των μετακινήσεων σε συνδυασμό με το σταμάτημα των παραγωγικών διαδικασιών, σήμαινε ότι ένα σημαντικό τμήμα της παγκόσμιας πετρελαϊκής παραγωγής θα έμενε στα αζήτητα, γιατί ήταν το πετρέλαιο που εισήγαγε και χρησιμοποιούσε η Κίνα. Τέλος, οι Κινέζοι τουρίστες, «η μεγαλύτερη πηγή εξωτερικών ταξιδιών στον πλανήτη», «το 16% του παγκόσμιου τουριστικού τζίρου», έκατσαν υποχρεωτικά στα αυγά τους, σε μια χρονιά που το κινεζικό κράτος, προφανώς πιεσμένο από τους δασμούς των υπόλοιπων, είχε καταρχήν συμφωνήσει να διπλασιάσει τα διαβατήρια που παρέχει στους «καλούς πολίτες» σε πάνω από 200 εκατομμύρια.⁸

Η χρήση της «καραντίνας», δηλαδή του γενικού lockdown της κινεζικής οικονομίας, ως όπλο στον παγκόσμιο εμπορικό πόλεμο, γίνεται ακόμη εμφανέστερη αν στραφούμε στις παραγωγικές διαδικασίες. Όπως είδαμε στο κεφάλαιο 4, επί σαράντα περίπου χρόνια η Κίνα μετατρέπεται στο παγκόσμιο εργοστάσιο του πλανήτη. Αυτό σήμαινε ότι κάθε μεγάλη «πολυεθνική», από τις αυτοκινητοβιομηχανίες μέχρι τις κλωστοϋφαντουργίες, διέθετε κάποια εργοστάσιο στην Κίνα. Αλλά η εργασία των προλεταριοποιημένων Κινέζων αγροτών χρησιμοποιούνταν επίσης για να τροφοδοτεί τις παγκόσμιες εφοδιαστικές αλυσίδες: «οποιοδήποτε μεμονωμένο κομμάτι κάποιου εξελιγμένου προϊόντος, όπως μια έξυπνη τηλεόραση, μπορεί να αποτελείται από δεκάδες μικρότερα κομμάτια, καθένα από τα οποία έχει με τη σειρά του συναρμολογηθεί από ακόμη μικρότερα κομμάτια. Ούτε οι ίδιες οι εταιρείες δε γνωρίζουν τους προμηθευτές τους που βρίσκονται τρία ή τέσσερα επίπεδα χαμηλότερα στην αλυσίδα».⁹ Ο υποχρεωτικός έγκλεισμός του κινεζικού προλεταριάτου σήμαινε ότι το κινεζικό κράτος έβαλε υποχρεωτικό λουκέτο στα εργοστάσια των «πολυεθνικών» εντός Κίνας. Τους αρνήθηκε το δικαίωμα εκμετάλλευσης κινεζικής εργασίας που τόσο ακριβά

είχαν πληρώσει. Αυτό θα ήταν ήδη βαρύτατο πλήγμα, και αρκετό για να μας θυμίσει μια και καλή ότι αυτό που οι αριστεροί απόφοιτοι του ΟΠΑ έλεγαν «πολυεθνικές εταιρείες» ουδέποτε υπήρξε. Αλλά το κλείσιμο αντήχησε στα εργοστάσια ολόκληρου του πλανήτη μέσω των εφοδιαστικών αλυσίδων. Παριστάνοντας ότι αντιμετωπίζει τον ίδιο, το κινεζικό κράτος σαμποτάρισε περίπου το σύνολο της παγκόσμιας καπιταλιστικής παραγωγής.

Από εκεί κι έπειτα, το πράγμα μπορούσε να αποκτήσει διεθνείς όψεις.

Τις αναμενόμενες διεθνείς όψεις.

ΣΤΟ ΜΥΑΛΟ ΤΟΥ LIU HE: Η ΙΑΤΡΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Οπότε, λόγω της θέσης του στον παγκόσμιο καπιταλιστικό καταμερισμό της εργασίας, το κινεζικό κράτος διέθετε ένα σημαντικό πλεονέκτημα: μπορούσε, πυροδοτώντας την κρίση στο εσωτερικό του, να πυροδοτήσει ταυτόχρονα το ξέσπασμα της ήδη σοβούσας καπιταλιστικής κρίσης στο εσωτερικό των ανταγωνιστών του.¹⁰ Η διαδικασία ήταν ακόμη σοβαρότερη από ό,τι φαίνεται με την πρώτη ματιά. Μοιραία, τα αποτελέσματα δεν θα μπορούσαν να αφορούν αποκλειστικά το εσωτερικό των «ανταγωνιστών». Πατί, όπως γνώριζαν καλά οι Κινέζοι ιθύνοντες, αλλά οι μαριξιστές της αντιπαγκοσμιοποίησης συνεχίζουν να αγνοούν, οι «ανταγωνιστές» του κινεζικού κράτους, όσο και αν αρέσκονται να ποζάρουν ως «δυτικός κόσμος», καθόλου ενιαίοι δεν είναι.

Αντιθέτως, πρόκειται για έθνη κράτη σε διαρκή ανταγωνισμό μεταξύ τους. Όπως μάλιστα είδαμε

στο κεφάλαιο 4, η Κίνα χρωστάει τη μετατροπή της σε «εργοστάσιο του πλανήτη» ακριβώς σε αυτόν τον διαρκή ανταγωνισμό. Το πιο κραυγαλέο παράδειγμα αυτού του διαρκούς ανταγωνισμού που παρουσιάζεται ως «συνεργασία», βρίσκεται δίπλα μας. Η διακρατική εμπορική συμφωνία που έχουμε μάθει να ονομάζουμε «Ευρωπαϊκή Ένωση», ήδη είχε τεθεί εν αμφιβόλω κατά τη διάρκεια του προηγούμενου ξεσπάσματος της καπιταλιστικής κρίσης. Ήδη τα «κράτη μέλη της Ε.Ε.» είχαν αρχίσει να επιδιώκουν το συμφέρον των εθνικών αστικών τάξεων σε βαθμό διάλυσης. Το ιταλικό κράτος, το ισπανικό κράτος, το ελληνικό κράτος, ήδη αμφισβητούσαν τους «κανόνες της Ε.Ε.» καθόλη τη διάρκεια της περιόδου 2010-2020.

Διόλου τυχαία λοιπόν, οι πρώτοι που «κόλλησαν τη γρίπη» μετά την Κίνα, εντοπίζονται με ευκολία εντός του περιήφου ακρωνυμίου PIGS (Portugal, Italy, Greece, Spain)¹¹ που έγινε διάσημο κατά τη διάρκεια του προηγούμενου ξεσπάσματος της καπιταλιστικής κρίσης. Είναι τα ίδια έθνη κράτη που οι τρελαμένοι Έλληνες αντιμνημονιακοί θεωρούσαν πως θα μπορούσαν να αποτελέσουν μια «σμμαχία των νοτίων» ενάντια «στη Γερμανία και το Σόιμπλε». Το γεγονός ότι οι πρώτες χώρες που κόλλησαν τη γρίπη παγκοσμίως είναι ένα καλό κομμάτι της πάλης ποτέ «σμμαχίας των νοτίων» εντός Ε.Ε. φυσικά δεν πρέπει να σχολιάζεται, διότι κάθε σχόλιο πέρα από τα λεγόμενα του κυρίου Τσιόδρα, είναι επικίνδυνη συνωμοσιολογία. Παρόλ' αυτά, ένας σύντομος σχολιασμός θα ήταν χρήσιμος για να αντιληφθούμε την παγκόσμια εμβέλεια των δυνάμεων που απελευθέρωθηκαν από το κινεζικό σχέδιο διαχείρισης της καπιταλιστικής κρίσης ως υγειονομική κρίση.

Συγκεκριμένα: όπως είπαμε, πυροδοτώντας την καπιταλιστική κρίση στο εσωτερικό του, το κινεζικό κράτος γνώριζε ότι θα σαμποτάρει το σύνολο της παγκόσμιας εμπορευματικής παραγωγής, συνεπώς θα πυροδοτήσει την καπιταλιστική κρίση παγκοσμίως. Ταυτόχρονα όμως, προσέφερε ένα ρητορικό εργαλείο διαχείρισης της κρίσης, φτιαγμένο σε ένα από τα καλύτερα εργαστήρια βιοπολιτικής που γνώρισε ο κόσμος. Το κινεζικό κράτος έφερνε με τη βία τα επιμέρους έθνη κράτη μπροστά στο ίδιο δίλημμα που πριν αντιμετώπιζε το ίδιο: καπιταλιστική κρίση όπως να 'ναι στο μέλλον, ή οργανωμένη καπιταλιστική κρίση τώρα που γυρίζει; Ταυτόχρονα, παρείχε απλόχερα τα εργαλεία που το ίδιο χρησιμοποιούσε, προς ελεύθερη χρήση οποιουδήποτε από αυτά τα έθνη κράτη, όχι το 2020, αλλά ήδη από το 2003 και το 2009.¹²

Το πρώτο κράτος της Ε.Ε. που υιοθέτησε με ενθουσιασμό τα κινεζικά εργαλεία υγειονομικής πειθάρχησης ήταν το ιταλικό κράτος. Το ιταλικό κράτος, προφανώς λόγω ιστορίας, είναι κράτος με τεράστια εμπειρία ρητορικής διαχείρισης του θανάτου των πολιτών του. Είναι το μοναδικό κράτος που έχει παραδεχτεί πως έχει πραγματοποιήσει βομβιστικές επιθέσεις στα τυφλά εναντίον των ιδίων του των υπηκόων. Είναι το κράτος που έχει

αφήσει έναν πρώην πρωθυπουργό να πεθάνει στα χέρια «τρομοκρατών», μόνο και μόνο ώστε έπειτα να μπορεί να υποστηριχτεί μια αφήγηση περί *τρομοκρατίας*. Είναι το κράτος τις δεξιότητες του οποίου ο Γκυ Ντεμπόρ συνόψισε με τη φράση «[η εκδοχή των ιταλικών αρχών] δεν είχε την πρόθεση να είναι πιστευτή, αλλά να είναι μόνη στο προσκήνιο – κι έπειτα να ξεχαστεί, σαν ένα κακό βιβλίο».¹³

Απ' ό,τι φαίνεται, ο Μάρτιος του 2020 ήταν η κατάλληλη ώρα για να γραφτεί ένα ακόμη χειρότερο βιβλίο. Όπως εύκολα συνοψίζουν οι -διόλου φιλικό προς την Ιταλία- Βρετανοί αρθρογράφοι, το ιταλικό κράτος, ακόμη και «πριν τον ιό»,

αντιμετώπιζε την τέταρτη ύφεση σε διάστημα δέκα ετών και χαρακτηριζόταν από αμελητέα αύξηση του επιπέδου ζωής κατά την τελευταία εικοσαετία. Ο κατασκευαστικός του τομέας κυριαρχείται από παραγωγούς χαμηλού κόστους ιδιαίτερα εκτεθειμένους στις παγκόσμιες εφοδιαστικές αλυσίδες. Το δημόσιο χρέος βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα, το τραπεζικό σύστημα είναι αδύναμο και η ιταλική οικονομία είναι η τρίτη μεγαλύτερη της ευρωζώνης, συνεπώς διαθέτει στρατηγική σημασία. Για να το πούμε απλά, αν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα μπορούσαν να διαλέξουν μία μόνο χώρα για να αποφύγει το ξέσπασμα του ιού, αυτή θα ήταν η Ιταλία.¹⁴

Τι κρίμα που το ξέσπασμα του ιού στην Ιταλία καθόλου στο χέρι της «ΕΚΤ» δεν ήταν! Αντιθέτως, ήταν στο χέρι του ιταλικού κράτους. Που στενά συνδεδεμένο με το κινεζικό μπαντουστάιν, με την «εθνική οικονομία» ήδη να εμφανίζει τα σημάδια της κρίσης ως μόνιμη ασθένεια του τραπεζικού συστήματος, με τη συμμετοχή στην «Ε.Ε.» να γίνεται όλο και πιο ανυπόφορη, έσπευσε, πρώτο σε ολόκληρο τον πλανήτη, να υιοθετήσει τις κινεζικές μεθόδους. Με όλα τους τα πλεονεκτήματα: την αυτόματη εργατική πειθάρχηση, την οργανωμένη σύγχυση, το οργανωμένο ξέσπασμα της κρίσης, την εξαγωγή της κρίσης στους ανταγωνιστές.¹⁵ Καμιόνια φορτωμένα πτώματα άρχισαν να τσουλάνε στις οθόνες – διότι, έκαστος στο είδος του και οι Ιταλοί στο λαϊκό δράμα μέσω τηλεόρασης. Και μιας και λέμε για ειδικεύσεις, το ελληνικό κράτος, δίπλα στο ιταλικό, με πληθώρα οικονομικών δεσμών, τόσο με την Κίνα, όσο και με την Ιταλία, διάβασε το ιταλικό κακό βιβλίο άμεσα και με βλέμμα κατ' εξοχήν ελληνικό: *ούτε ένας τουρίστας φέτος*.¹⁶ Το κινεζικό δίλημμα, «οργανωμένη καπιταλιστική κρίση επί τόπου, ή χύμα καπιταλιστική κρίση στο μέλλον», μεταδιδόταν πολύ αποτελεσματικότερα από τον «τρομερό ιό». Γιατί ήταν πολύ πιο φλέγον.

Κι εδώ πλέον μπορούμε να καταλήξουμε.

ΙΣΤΟΡΙΑ, ΜΝΗΜΗ, ΜΕΤΑΜΦΙΕΣΙΣ

Στα όσα προηγήθηκαν, χρησιμοποιήσαμε αντιλήψεις που έχουν διαμορφωθεί τα τελευταία είκοσι χρόνια για να επιλέξουμε μια πρόσφατη στιγμή που

μας φάνηκε σημαντική: 16 Ιανουαρίου του 2016. Ο Liu He επιστρέφει στην Κίνα με αεροπλάνο. Κοιτάζει τον «τρομερό ιό» να ίπταται πάνω από τη Γουχάν, πρωτεύουσα της κινεζικής «υπερβάλλουσας παραγωγικής ικανότητας». Και σκέφτεται τρόπους για να προσγειώσει με το ζόρι όλα τα αεροπλάνα του κόσμου.

Αραδιάσαμε χιλιάδες λέξεις εξιστορώντας το πρόσφατο και απώτερο παρελθόν αυτής της στιγμής. Θέλαμε, πρώτα και κύρια, να δείξουμε το αλλοπρόσαλλο της βασικής φιλοσοφικής ιδέας που βρίσκεται στη βάση της «διαχείρισης του ιού»: ότι τάχα υπάρχουν «αναπάντεχα, ανεξήγητα συμβάντα» που καθορίζουν την ανθρώπινη ιστορία. Η δουλειά δεν ήταν εύκολη. Οι υπήκοοι του «δυτικού κόσμου» εκπαιδεύονται εντατικά να καταπίνουν «ανεξήγητα συμβάντα», τουλάχιστον από την 11η Σεπτέμβρη του 2001. Βαθιά ανιστόρητοι, βαθιά επαρχιώτες, βαθιά ρατσιστές, ανεπανάληπτα ατομιστές, εύκολα έμαθαν να αναγνωρίζουν την πτώση των δίδυμων πύργων σαν «αναπάντεχο γεγονός» πλανητικής σημασίας που, με κάποιο τρόπο, κατέληξε σε είκοσι χρόνια διάλυσης της Μέσης Ανατολής.

Κι όμως, σε πείσμα των δυτικών πεποιθήσεων, το αργόσυρτο εμπόλεμο παρελθόν βρίσκεται πίσω από κάθε «αναπάντεχο γεγονός». Η ιστορία βρίσκεται πίσω από τον «τρομερό ιό», πίσω από ιταλικά καμιόνια φορτωμένα πτώματα, πίσω από κινεζικές μεταμφιέσεις, πίσω από Έλληνες επιδημιολόγους και κοινωνικούς ανθρωπολόγους, πίσω από τσιμεντοβιομηχανίες με υπερβάλλουσες παραγωγικές δυνατότητες, πίσω από ξενοδοχεία που «φιλοξενούν πρόσφυγες», πίσω από παρατημένα μαγαζιά με βιτρίνες τίγκα στην αφίσα. Η ιστορία βαραίνει τους μισότρελους δυτικούς υπήκοους. Με όλο της το βάρος. Η καπιταλιστική κρίση εκφράζεται ως διακρατικός ανταγωνισμός, εναλλαγή πολέμου και εμπορικού πολέμου, από τις απαρχές του καπιταλισμού. Η «παγκοσμιοποίηση» καταρρέει από το 1971. Ακριβώς από τότε, η Κίνα μετατρέπεται στο μεγαλύτερο πεδίο πρωταρχικής συσσώρευσης και εργατικής πειθάρχησης που έχει γνωρίσει ο καπιταλιστικός κόσμος. Το τελευταίο ξέσπασμα της καπιταλιστικής κρίσης έλαβε χώρα το 2009 και συνεχίζεται. Η κατάρρευση της παγκοσμιοποίησης ανεβάζει στροφές εδώ και δέκα χρόνια. Ο εμπορικός πόλεμος μαίνεται. Ο κανονικός πόλεμος επίσης.

Υποστηρίξαμε ότι ο «τρομερός ιός» είναι η πιο πρόσφατη γλώσσα διαχείρισης αυτής της διακρατικής σύγκρουσης και ταυτόχρονα η όξυνσή της σε πρωτοφανή σημεία -προφανώς εις βάρος μας. Όντως, τα αποτελέσματα πάνω στην ελληνική εργατική τάξη είναι ήδη συντριπτικά. Με μία πρωτοφανή στην ξεδιαντροπία της δημόσια ομοφωνία δεξιάς και αριστεράς, το σύνολο της ελληνικής εργατικής τάξης απολύθηκε από δουλειές όπου δεν θα είχε τι να κάνει, προς μεγάλη χαρά των αφεντικών μας, που αντικατέστησαν τους μισθούς με κρατικό επίδομα. Οι μισθοί μειώθηκαν με το ραβδί του επιδημιολόγου. Και όλοι οι τρόποι συλλογικής διαμαρτυρίας

ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΕΣ ΑΛΥΣΙΔΕΣ

Τώρα εδώ ενδεχομένως να μην φαίνονται τα χρώματα, (τι ενδεχομένως, αφού το περιοδικό είναι δίχρωμο). Πρόκειται για αναπαράσταση των εφοδιαστικών αλυσίδων που αντιστοιχούν σε συνηθισμένα εμπορεύματα, όπως το iPhone, τα παντελόνια Levi's, τα αυτοκίνητα Toyota και τα λοιπά. Προσέξτε την πύκνωση πάνω από την Κίνα. Μετά, για να καταλάβετε τι έπαθαν όλοι αυτοί οι καλοί άνθρωποι με την κινεζική καραντίνα, φανταστείτε τις γραμμές πάνω από την Κίνα να κόβονται με ψαλίδι, ή τέλος πάντων νυστέρι.

απαγορεύτηκαν. Το αποτέλεσμα θα ήταν ακριβώς το ίδιο αν όλη η εργατική τάξη είχε μπει φυλακή. Χάρη στην ιατρική διαχείριση του πράγματος όμως, αντί για τη σκληρότερη χούντα στην ιστορία της ανθρωπότητας, μπορούμε να μιλάμε για τον πιο καλοκάγαθο και επιτυχημένο κρατικό μηχανισμό. Που επιπλέον δεν χρειάστηκε να χτίσει τις απαιτούμενες σφαίρες. Όλα ετούτα δεν θα πάνε χαμένα.

Βρίσκουμε πως τα αποτελέσματα όσον αφορά τον ανταγωνισμό μεταξύ των αφεντικών μας είναι πολύ πιο δυσανάγνωστα. Ακόμη και έπειτα από τα δέκα τελευταία χρόνια, ακόμη και αν δεν ξέρουμε κανέναν που να καταλαβαίνει το πράγμα καλύτερα από εμάς και να είναι πρόθυμος να μοιραστεί τις γνώσεις του, η εξοικείωσή μας με τις «διεθνείς σχέσεις» βρίσκεται ακόμη σε εμβρυϊκό επίπεδο. Προφανώς μόλις τώρα αρχίζουμε να αντιλαμβανόμαστε την πραγματική σημασία γεγονότων όπως ότι τα ψάρια των ελληνικών ιχθυοτροφείων πουλιούνταν κατά βάση στην Ιταλία, ότι οι γερμανικές αυτοκινητοβιομηχανίες έπαιρναν τα κομμάτια που συναρμολογούσαν από την Ιταλία και την Ισπανία, ότι τα αεροπλάνα των πτήσεων που απαγόρευσε στα γρήγορα ο πρόεδρος Τραμπ, ήταν τα ίδια αεροπλάνα που μετέφεραν τα ελληνικά ψάρια στις ΗΠΑ, ή ότι ο βασικός αποστολέας τουριστών εντός Ε.Ε. ήταν η Γερμανία.¹⁷

Φυσικά βλέπουμε τη συζήτηση περί «Ευρωπαϊκής Ένωσης» να αναδύεται ξανά με τους ίδιους ακριβώς όρους που διεξάχθηκε πριν από δέκα χρόνια και βλέπουμε την Ελληνική, Ιταλική, Ισπανική και Γαλλική «μάχη με τον ιό», σαν εκβιασμό προς το γερμανικό κράτος (που διόλου δε φαίνεται να συμμορφώνεται).¹⁸ Αντιμετωπίζουμε με αμηχανία την έκκληση των Ελλήνων κλωστοϋφαντουργών «να

πάψει η ρευστότητα να κατευθύνεται στην κατανάλωση»,¹⁹ γιατί ιδέα δεν είχαμε ότι στην Ελλάδα «η ρευστότητα» τόσο καιρό κατευθυνόταν στην κατανάλωση με κρατικό σχέδιο.²⁰ Δεν εκπλησσόμαστε που ο αντιπρόεδρος του ΣΕΒ ήδη βλέπει τους άνεργους του ελληνικού τουρισμού σαν καύσιμο της ελληνικής μεταποιητικής δραστηριότητας (εννοείται του μέλλοντος) και αποκαλεί το όλο πράγμα «ευκαιρία για ένα νέο παραγωγικό μοντέλο» «υποκατάσταση των εισαγωγών».²¹ Με άλλα λόγια, καταλαβαίνουμε ότι υπάρχουν αντιλήψεις «συνολικής αλλαγής του παραγωγικού μοντέλου», αλλά η «στροφή προς την τηλεργασία» δεν μας πείθει, εκτός και αν η «τηλεργασία» διεξάγεται από στρατόπεδο, φυλακή ή φασονάδικο όπου αιωρούνται σύννεφα ΜΕΘ (όπου μεθ, πρέπει να εννοούμε crystal meth). Επίσης δεν μας πείθει το «αλύπητο κρατικό μαστίγωμα» των μικρομαγαζατόρων της κατανάλωσης εισαγόμενων, γιατί μας φαίνεται ότι δίχως αυτούς και τις ιδεολογίες τους, το ελληνικό κράτος δεν μπορεί να υπάρξει ως τέτοιο.

Πάνω απ' όλα όμως, δεν μπορούμε να ξέρουμε αν η διαχείριση του ιού θα καταλήξει σε πλήρη κατάρρευση του «διεθνούς συστήματος», ή αν η βίαιη υποτίμηση του συνόλου της δυτικής εργατικής τάξης θα είναι αρκετή για να ξαναπαλωθούν προσωρινά ορισμένα τμήματα. Δεν ξέρουμε τι μπορεί να ελπίζει το κινεζικό κράτος σε βάθος χρόνου, πέρα βέβαια από αυτό που ήδη πέτυχε: την όξυνση του ανταγωνισμού μεταξύ των –πάλαι ποτέ ενωμένων– ανταγωνιστών του.

Ξέρουμε όμως ότι αυτό που λέγανε «παγκοσμιοποίηση» καταρρέει με όλο και ταχύτερους ρυθμούς. Ξέρουμε ότι η διαχείριση της κατάρρευσης γίνεται πρώτα και κύρια εις βάρος της εργατικής τάξης. Ξέ-

ρουμε ότι αυτή η διαχείριση δεν περιλαμβάνει μόνο τους μισθούς, αλλά σχεδιασμένες μεταβολές των βασικών αντιλήψεων και συμπεριφορών, από το πώς και τι τρώμε μέχρι το πώς αγαπάμε και μισούμε. Από το πώς μιλάμε μεταξύ μας, μέχρι το πώς φταρνίζομαστε. Ξέρουμε πάνω απ' όλα, ότι η ίδια διαχείριση θα συνεχιστεί στα επόμενα χρόνια, χρησιμοποιώντας με συνέπεια τη γλώσσα ετούτου ή κάποιου άλλου «τρομερού ιού», ετούτου ή κάποιου άλλου «ανεπανάληπτου συμβάντος».

Τους τελευταίους μήνες, τα αφεντικά και οι λακές τους αναγκάστηκαν να ποντάρουν το μέλλον τους σε μια λαθροχειρία φαραωνικής κλίμακας. Ποτέ δεν θα το πάρουν πίσω. Για να ανατρέξουμε σε λαθροχειρίες παρόμοιας κλίμακας, ας αναφέρουμε ότι, για τους ίδιους ακριβώς λόγους, οι ναζιστές ακόμη μιλούν για «Εβραίους», εκατό χρόνια μετά την εμφάνιση της ιδέας ότι «οι Εβραίοι έφταιγαν για τη γερμανική ήττα στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο». Για τους ίδιους ακριβώς λόγους, η γλώσσα και οι τεχνικές της «προστασίας του περιβάλλοντος», που αναδύθηκαν κατά τη διάρκεια της προηγούμενης μεγάλης καπιταλιστικής κρίσης, κατά τη δεκαετία του '70, παραμένουν μια χαρά στην υγεία τους και ετοιμάζονται για νέες δόξες.

Αν κανείς ψάχνει κάποια αισιόδοξη νότα σε όλα ετούτα, ίσως να τη βρει εδώ: κανείς δεν ξέρει πού μας οδηγούν οι καιροί μας. Η κλίμακα της καπιταλιστικής κρίσης είναι ανάλογη της κλίμακας των ρητορικών και των πρακτικών που επιστρατεύονται. Και όλα μαζί είναι ανάλογα της φρίκης που νιώθουν τα αφεντικά και οι ειδικοί τους μπροστά στο άγνωστο.

Και μιας και φτάσαμε στη φρίκη, στους ειδικούς και το άγνωστο, ας κλείσουμε με κάτι ταιριαστό.

Η ΦΡΙΚΗ, ΟΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΤΟ ΑΓΝΩΣΤΟ

Ήταν που λέτε κάτι καιροί σαν και τους δικούς μας, με τη διαφορά ότι, τότε, οι ειδικοί των αφεντικών δεν ντρέπονταν να πουν ότι είναι ειδικοί των αφεντικών. Ένας από αυτούς τους ειδικούς λοιπόν, αναμφίβολα προικισμένος, μάς άφησε ορισμένες διαπιστώσεις εξαιρετικά σχετικές με τη σημερινή μας κατάσταση. Το έτος ήταν το 1937 και ο ειδικός ήταν ο John Maynard Keynes.

ΧΡΗΣΙΜΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΚΙΝΕΖΩΝ ΜΕΤΑΜΑΡΞΙΣΤΩΝ ΠΟΥ ΓΙΝΕΤΑΙ ΑΚΟΜΗ ΧΡΗΣΙΜΟΤΕΡΟ ΟΤΑΝ ΤΡΩΕΙ ΧΩΣΙΜΟ

Μέλος κινεζικής αντιγριπικής πολιτοφυλακής φυλάει ακαθόριστο δρόμο. Η φωτο προέρχεται από το κείμενο με τίτλο «Social Contagion: Microbiological Class War in China», chuangcn.org, 2/2020. Πρόκειται για κείμενο που χρησιμοποιήσαμε πολλές φορές, άμεσα ή έμμεσα, και κάθε φορά σημειώναμε το χρέος μας, πρακτική που συνιστούμε και σε εσάς τους υπόλοιπους γιατί, απ' ό,τι βλέπουμε, δεν την ακολουθείτε με ιδιαίτερη ζέση.

Και μιας και είμαστε από τους ελάχιστους που το διαβάσαμε πάνω από μία φορά, του ρίξαμε και μια κριτική για να βρισκείται, γιατί έτσι ξηγιόμαστε εμείς οι μεταμαρξιστές ο ένας στον άλλον (δεν είναι καλοί άνθρωποι οι μεταμαρξιστές αδέρφια). Η κριτική, που φυσικά δεν χωρούσε εδώ, βρίσκεται ανεβασμένη στο autonomeantifa.gr.

Κατά τη γνώμη του Keynes, όλες οι οικονομικές θεωρίες του καιρού του είχαν πρόβλημα. Συγκεκριμένα, «η κλασική οικονομική θεωρία, αναμφίβολα θα δούλευε άψογα σε έναν κόσμο όπου τα οικονομικά αγαθά καταναλώνονται άμεσα λίγο μετά την παραγωγή τους». Μιας όμως και ο κόσμος του Keynes ήταν ο κόσμος της κρίσης υπερπαραγωγής, όπου τα εμπορεύματα δεν καταναλώνονται με τίποτα, εκείνο που κατά τη γνώμη του χρειαζόταν τα αφεντικά μας, ήταν ένας τρόπος προσέγγισης της «αβέβαιης γνώσης». Και εξηγούσε καλύτερα:

Για να εξηγηθώ καλύτερα, όταν μιλάω για «αβέβαιη γνώση», δεν σκοπεύω απλά να διαχωρίσω εκείνο που είναι ήδη γνωστό από εκείνο που είναι απλά πιθανό. Το παιχνίδι της ρουλέτας, με αυτή την έννοια, δεν διέπεται από κάποιου είδους αβεβαιότητα. (...) Η έννοια με την οποία χρησιμοποιώ τον όρο [αβέβαιη γνώση] είναι εκείνη με την οποία θα λέγαμε ότι είναι «αβέβαιος» ένας πόλεμος στην Ευρώπη, «αβέβαιη» η τιμή του χαλκού και το ύψος των επιτοκίων σε είκοσι χρόνια, «αβέβαιη» η επιτυχία μιας νέας εφεύρεσης, «αβέβαιη» η θέση των ιδιωτών κατόχων πλούτου στο κοινωνικό σύστημα το έτος 1970. Για τέτοια ζητήματα, δεν υπάρχει επιστημονική βάση επί της οποίας να είναι δυνατόν να διαμορφώσουμε οποιαδήποτε υπολογίσιμη πιθανότητα. Απλά δεν γνωρίζουμε.

Παρόλ' αυτά, η αναγκαιότητα να πράξουμε και να αποφασίσουμε, μας υποχρεώνουν, ως πρακτικούς ανθρώπους, να παραβλέψουμε ετούτο το αμήχανο γεγονός και να συμπεριφερθούμε σαν να διαθέταμε έναν καλό Μπενθαιανό υπολογισμό πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων, το καθένα πολλαπλασιασμένο με την αντίστοιχη πιθανότητα, έτοιμα για άθροιση.²²

Είναι πολλά αυτά που δεν ξέρουμε, έλεγε ο Keynes στους κομφορμιστές συναδέλφους του, με πρώτα απ' όλα, αυτά που μας ενδιαφέρουν περισσότερο: τον «πόλεμο στην Ευρώπη» και «τη θέση των ιδιωτών κατόχων πλούτου το 1970», δηλαδή την έκβαση του ταξικού και του διακρατικού ανταγωνισμού. Είναι μια πρώτη αισιόδοξη νότα. Γιατί μας θυμίζει ότι αυτά είναι τα ζητήματα που απασχολούν και σήμερα τα αφεντικά και τους ειδικούς τους. *Ότι ακόμη δεν ξέρουν. Και ότι ακόμη είναι αναγκασμένοι να φέρονται σαν να ήξεραν.*

Επειδή όμως, ακόμη και στις ειλικρινέστερες στιγμές τους, οι ειδικοί των αφεντικών τείνουν να αποκρύπτουν ό,τι δεν χρειάζεται να ειπωθεί, υπάρχουν κι άλλες ιδέες να συνάγουμε από εδώ. Συγκεκριμένα ο Μπένθαμ, που εδώ εγκαλείται χαλαρά και υπόκωφα, είναι ένας ακόμη παλιότερος ειδικός των αφεντικών, και επίσης βασιλιάς του ατελέσφορου ελέγχου. Αυτός, εκτός από το να υπολογίζει ατελέσφορα πιθανότητες για λήψη πολυκριτηριακών αποφάσεων αμφίβολης εγκυρότητας και τελικής έκβασης, είχε συνεισφέρει έναν επιπλέον τρόπο «μάχης με την αβεβαιότητα». Το πανοπτικόν, το σχέδιο φυλακής που θα λειτουργούσε με μέθοδο τον υλικό σχεδιασμό και καύσιμο την αυτοπειθαρχία,

ήταν το τελικό περιβάλλον ελέγχου της «αβεβαιότητας». Το πανοπτικόν του Μπένθαμ μας δείχνει την προέλευση της «αβεβαιότητας», δηλαδή τους ζωντανούς εγκλειστούς του. Το πανοπτικόν του Μπένθαμ μας δείχνει την έσχατη διέξοδο των αφεντικών μπροστά στην αβεβαιότητα: τη φυλακή, δηλαδή την καταστολή, τη δημόσια τάξη, τον παρανοϊκό έλεγχο που ενσωματώνεται στο υποκείμενο ως αυτοπειθαρχία. Το πανοπτικόν, τέλος, προτείνει στους αφεντάδες την τελική τους μέθοδο: όχι μόνο λόγια, όχι μόνο άμεση βία – αλλά και υλικές διατάξεις: επιστήμες και τεχνολογίες που ενσωματώνουν εντολές και πειθαρχίες.²³

Το κράτος και η βία του, ως τεχνολογική και ως ειδικοί, είναι η τελευταία λέξη των αφεντικών μπροστά στην αβεβαιότητα της κρίσης. Γιατί δεν είναι «αβεβαιότητα της κρίσης» είναι η φρικτή «αβεβαιότητα» μπροστά στο μέλλον που μοιραία νιώθει ένα σύστημα κοινωνικής οργάνωσης αναγκασμένο από κατασκευής να κοιτάζει τον κόσμο των ζωντανών μέσα από τον κόσμο των νεκρών. Από κατασκευής αναγκασμένο να προσπαθεί να επιβάλει την οπτική του με κάθε διαθέσιμο μέσο. Από κατασκευής αναγκασμένο να αντιμετωπίζει ατέρμονη άρνηση, γιατί μόνο από την άρνηση μπορεί να αντλήσει τη ζωτικότητα του.

Πάντα έρχονται καιροί όπου αυτό το σύστημα αναγκάζεται να ξεχάσει τις προφάσεις, να εγκαταλείψει τις βεβαιότητες, να νιώσει τον εφήμερο χαρακτήρα του, να παραδεχτεί, έστω από μέσα του, το από παλιά γνωστό: «απλά δεν γνωρίζουμε». Μπορούμε να αναγνωρίζουμε αυτές τις συγκυρίες, γιατί είναι τότε που οι «ελευθερίες» παρουσιάζονται ως αυτό που ήταν εξαρχής, δηλαδή ελευθερία κατανάλωσης – που όταν δεν χρησιμοποιείται καταντάει άχρηστη. Τις αναγνωρίζουμε αυτές τις συγκυρίες, γιατί τότε προβάλλουν και βασιλεύουν οι ειδικοί της πειθαρχίας, οι μισότρελοι λόγοι τους και οι τρομακτικές τεχνικές τους. Και πάντοτε, σε τέτοιες περιστάσεις, συμβαίνει εκείνο που ένας τρίτος πειθαρχικός ειδικός των αφεντικών, ευχύτερος και γι' αυτό πιο κατανοητός από όλους, περιέγραψε με λόγια σταράτα: «παλέψαμε λοιπόν, εμείς απο τη μεριά της διεύθυνσης με όλες τις γνωστές μεθόδους - κι οι εργάτες απ' τη δική τους τη μεριά, και αυτοί με όλες τις γνωστές μεθόδους».²⁴ Ο Frederick Taylor, με τον τρόπο του και από τη σκοπιά του, γνώριζε αυτό που ο Keynes και ο Bentham θεωρούσαν συνετό να αποκρύψουν: γνώριζε εκ πείρας πως επιτέλους υπάρχει μια βεβαιότητα στο κόσμο των αφεντικών, αλλά δεν είναι οι επιστημονικές μέθοδοι και η αλήθεια τους. Η μόνη βεβαιότητα, η μόνη αξία λόγου αλήθεια, είναι η ίδια η μάχη – εκεί που τα κόκαλα σπάνε.

Οπότε να κι ένα σίγουρο: θα παλέψουμε. Με όλες τις γνωστές μεθόδους.

Καθώς παλεύουμε, θα ανακαλύπτουμε κι άλλες.

Και αυτό –επιτέλους- είναι βέβαιο.

Ήδη συμβαίνει.

1. Αυτά τα κείμενα είναι εσωτερικά κείμενα της συνέλευσης αυτονομε antifa. Η συζήτηση και συγγραφή τους είχε ολοκληρωθεί μέχρι τις αρχές Μαΐου του 2020. Τα πέντε προηγούμενα κεφάλαια είναι ανεβασμένα στο autonomeantifa.gr και να πάτε να τα διαβάσετε.
2. Για την πρώτη εμφάνιση αυτής της ιδέας δες *Autonome Antifa, Ο Φασισμός χωρίς Σβάστικα*, Αθήνα, 2011. Για την πιο πρόσφατη δες Σπουδές στο Γαλανόμαυρο, Η Παραξενιά του Παράξενου Εμπορεύματος: Μια Ιστορία της Έννοιας «Εργατική Δύναμη», *Antifa Scripta*, 2014.
3. Έτσι λέει την ιστορία η Wikipedia. «2019-20 Coronavirus Pandemic», [Wikipedia.org](https://www.wikipedia.org), [τελευταία πρόσβαση 13 Μαρτίου 2019 – το λέμε γιατί υποπευδόμεστε ότι το συγκεκριμένο λήμμα μπορεί να αλλάξει για πάντα]. Προφανώς η επιστροφή του Liu He στην Κίνα είναι δική μας προσθήκη.
4. Δες το κεφάλαιο 1.
5. Δες το κεφάλαιο 4.
6. Ας πούμε στο χρήσιμο κείμενο που έχουμε χρησιμοποιήσει και στο πρώτο κεφάλαιο: «Social Contagion: Microbiological Class War in China», [chuangcn.org](http://chuangcn.org/2020/02/social-contagion/), 2/2020. <http://chuangcn.org/2020/02/social-contagion/>.
7. Φυσικά οι αναφορές για «νεοάστεγους» πυκνώνουν και στα υπόλοιπα κράτη που «χτυπήθηκαν από τον ιό».
8. Kate Springer, «Tourism Industry Hit Hard as Chinese Tourists stay Home», [CNN.com](https://edition.cnn.com/travel/article/wuhan-coronavirus-tourism-impact/index.html), 3/2/2020, εδώ <https://edition.cnn.com/travel/article/wuhan-coronavirus-tourism-impact/index.html>.
9. Peter Goodman, «SARS stung the global economy. The Coronavirus is a greater menace», *New York Times*, 3/2/2020.
10. Για την παγκόσμια καπιταλιστική κρίση που σοβούσε εδώ και δέκα τουλάχιστον χρόνια δες το κεφάλαιο 3.
11. Η Πορτογαλία φαίνεται να είναι ειδική περίπτωση και θα χρειαζόταν ειδική πραγμάτευση όσον αφορά τη θέση της στην Ε.Ε. και τον παγκόσμιο καταμερισμό της εργασίας. Οπότε, μέχρι να την κάνουμε εμείς (αν την κάνουμε) μπορείτε α. Να πάτε να την κάνετε μόνοι σας την πραγμάτευση, ή β. Να επιστρέψετε στο θεώρημα με τις συναχόμενες νυχτερίδες και να περιμένετε το επόμενο μήνυμα του κυρίου Τσιόδρα στο κινητό σας.
12. Ακόμη και το ελληνικό κράτος, από το 2009, διέθετε ήδη σχέδια «αντιμετώπισης πανδημίας», που περιελάμβαναν μέχρι και τον «εγκλεισμό των νοσοκώπων σε στάδια», και είχαν καταρτιστεί με τη συμμετοχή του κυρίου Τσιόδρα. Βέβαια, τα σχέδια είχαν πάει εντελώς άπата, οπότε, αντί για τη σωτηρία του πλανήτη μέσω στρατοπέδου συγκέντρωσης, ο κύριος Τσιόδρας είχε καταλήξει να συμμετέχει στο «μεγαλύτερο ιατρικό σκάνδαλο όλων των εποχών». Αλλά περασμένα ξεχασμένα. Δες «Νεκροί, στρατός, εμβόλια στα γήπεδα»: Τι διαβάζαμε για τον... 10 φορές πιο φονικό H1N1 πριν τον κοροναϊό», *Έθνος*, 27/02/2020, εδώ <https://menhouse.gr/extras/122528/nekroi-stratos-emvolia-sta-gipeda-ti-diavazame-gia-ton-10-fores-pio-foniko-h1n1-prin-ton-koronoio>
13. Ο Ντεμπόρ αναφέρεται στη δολοφονία του Άλντο Μόρο και την ιταλική «μάχη με την τρομοκρατία» των '70s στο «Πρόλογος στην 4η ιταλική έκδοση της Κοινωνίας του Θεάματος», στο Γκυ Ντεμπόρ, *Η Κοινωνία του Θεάματος*, Ελεύθερος Τύπος, 1986, σελ. 14. Αντί για όλα ετούτα, και πολύ πολύ ταιριαστά, το ιταλικό κράτος είναι κυρίως γνωστό στους επαναστατικούς κύκλους από έναν από τους άτυπους ύμνους της αντιπαγκοσμιοποίησης, δηλαδή το σχημαρό «Μπέλα Τσιάο». Το συγκεκριμένο άσμα ξεκινάει με τον στίχο «ένα πρωί ζύπνησα –για σου ομορφιά μου και ανακάλυψα τον εισβολέα». «Το πρωί» όπου επιτέλους ο Ιταλός αριστερός «ζύπνησε» και άρχισε την «αντίσταση», ήταν «ένα πρωί» του 1943, έπειτα από είκοσι χρόνια συμμετοχής στο παγκόσμιο πρωτάθλημα φασισμού κι έναν παγκόσμιο πόλεμο όπου το ιταλικό κράτος τα είχε κάνει εντελώς κάνει σκατά. Ο «εισβολέας» των πρώτων στίχων

παραμένει κατά τα συνήθη ασαφής, ώστε καθείς να βάλει ότι νομίζει. Είναι πάντως γεγονός ότι, εκείνο το πρωί, το ιταλικό κράτος είχε φάει «εισβολή» από Γερμανούς και Αμερικανούς ταυτόχρονα, δρέποντας τα αποτελέσματα της θαυμάσιας εικαστικής 1923-1943. Όλα αυτά σε έξτρα αναγουλαστική εκδοχή (μόνο η εικονογράφηση Banksy προσθέτει δύο levels αναγουλας) εδώ https://www.youtube.com/watch?v=PZ_pERWHFNE.

14. Larry Elliot, «An Italian financial crisis is certain – the big question is how contagious it is», *The Guardian*, 10/3/2020. Εδώ <https://www.theguardian.com/world/2020/mar/10/an-italian-financial-crisis-is-certain-the-big-question-is-how-contagious-it-is>

15. Η Γερμανική αυτοκινητοβιομηχανία εξαρτάται από την ιταλική και την ισπανική αυτοκινητοβιομηχανία μέσω δεσμών με περίπου 800 ισπανικές και ιταλικές εταιρείες. Το κακό είναι ότι χάσαμε την αρχική πηγή που μας είχε επισημάνει ο σύντροφος Ο..

16. Το ελληνικό κράτος έκτοτε συνεχίζει αναλόγως. Δες «Η Εκατόμβη που δεν έγινε: Το θαύμα της επίθεσης καμπύλης και η νέα καμπάνια του ΕΟΤ», εδώ <https://autonomeantifa77.wordpress.com/2020/05/04/no22-%ce%b7-%ce%b5%ce%ba%ce%b1%cf%84%cf%8c%ce%bc%ce%b2%ce%b7%cf%80%ce%b9%cf%85%ce%b4%ce%b5%ce%bd%ce%ad%ce%b3%ce%b9%ce%bd%ce%b5%cf%84%ce%bf-%ce%b8%ce%b1%cf%8d%ce%b%ce%b1-%cf%84%ce%b7/>

17. Αντίθετα με τον υπόλοιπο κόσμο, πολλοί από τους «καταναλωτές» Γερμανούς εργάτες απολάμβαναν πέντε εβδομάδες διακοπών. Δες Daniela Loy, «Employees' right to holiday in Germany», *Global Workplace insider.com*, 18/7/2014, εδώ <https://www.globalworkplaceinsider.com/2014/07/employees-right-to-holiday-in-germany/>. Για τα ελληνικά ψάρια δες Δήμητρα Μανιφάβα, «Απώλειες 1,8 εκατ. εβδομαδιαίως μετρούν οι ιχθυοκαλλιέργειες», *Καθημερινή*, 23/3/2020. Εδώ <https://www.kathimerini.gr/1070403/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/apwleies-18-ekat-evdomadiaiws-metroyn-oi-ixthyokalliergeies>.

18. Όλοι οι κορονόπληκτοι της Ε.Ε., μη έχοντας άλλον τρόπο να αντιμετωπίσουν το κινεζικό lockdown, έχουν ήδη προχωρήσει σε «δημόσιες δαπάνες» δίχως να ρωτήσουν κανέναν. Αυτό θα οδηγήσει σε κρατικό δανεισμό, συνεπώς αύξηση του δημοσίου χρέους και αύξηση των spreads, δηλαδή αδυναμία περαιτέρω δανεισμού. Διόλου τυχαία, η διευθύντρια της ΕΚΤ ξεκίνησε τη συζήτηση περί «ιού» με μια διαφωτιστική τοποθέτηση περί spreads. Αλλά δεν θα σας πούμε τώρα τι είναι τα spreads. Να πάτε να δείτε μόνοι σας, εδώ «Italy furious at ECB's Lagarde 'not here to close spreads' comment», *Reuters*, 13/3/2020. <https://www.reuters.com/article/us-ecb-policy-italy-minister/italy-furious-at-ecbs-lagarde-not-here-to-close-spreads-comment-idUSKBN20Z3DW>. Κατά τα άλλα η συζήτηση βρίσκεται σε εξέλιξη, και μόλις καταλάβουμε κάτι θα σας το πούμε.

19. Χρύσα Λιάγγου, «Σβήνουν οι μηχανές ελληνικών βιομηχανιών», *Καθημερινή*, 5/4/2020, εδώ <https://www.kathimerini.gr/1072469/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/svhnoun-oi-mhxanes-ellhnikwn-viomhxaniwn>.

20. Επίσης, δεν είχαμε σκεφτεί να εννοήσουμε το ζήτημα από τη σκοπιά του ανταγωνισμού μεταξύ των ντόπιων αφεντικών. Αντιθέτως, από τη σκοπιά της εργατικής εμπειρίας, δηλαδή του ταξικού πολέμου, διαθέταμε ορισμένες σημαντικές θεωρητικές συνεισφορές, όπως το «πήγα μια βόλτα αγορά – δεν πήρα τίποτα – μην με κοιτάς σαν να σε έριξα απ' τα σύννεφα - το ξέρεις αν πεινάς αφήνουν πάντα πίσω θύματα – τ' αφηνιασμένα ζόμπι μες τα πολυκαταστήματα». Αυτή η ανάλυση της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας, κατατεθειμένη ήδη από το 2018, και οπωσδήποτε πολύ ακριβέστερη των σχετικών συνεισφορών των Ελλήνων μαρξιστών της αντιπαγκοσμιοποίησης, μπορεί να βρεθεί εδώ https://www.youtube.com/watch?v=0A3_cOpftzE.

ΜΑΣΚΕΣ, ΕΠΙΔΗΜΙΕΣ ΚΑΙ ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Φανταστείτε εδώ ένα αναλυτικό sidebar που εισχωρεί στα άδυτα ετούτου του χαρακτηριστικού του 18^{ου} αιώνα. Το κακό είναι ότι το sidebar δεν χωρούσε και μετά ο γραφίστας μάς έβριζε. Οπότε να πάτε να το δείτε στο autonomeantifa.gr, που δεν έχει γραφίστα, έχει όμως γαμάτο κομπιουτερά που τα χωράει όλα, και κάποια στιγμή θα αντικαταστήσει νομοτελειακά τον γραφίστα λόγω τεχνολογικής προόδου. Να δούμε τότε αν θα μας ξαναβρίσει.

21. Κωνσταντίνος Μπίτσιος, «Η Πανδημία, Ευκαιρία για ένα νέο Παραγωγικό Μοντέλο», *Καθημερινή*, 3/5/2020, εδώ <https://www.kathimerini.gr/1076542/article/oikonomia/epixeirhseis/h-pandhmia-eykairia-gia-ena-neo-paragwiko-montelo>. Αν αναρωτήστε πού έχετε ξανακούσει τη φράση «υποκατάσταση των εισαγωγών», ρίξτε μια ματιά στο τέλος του κεφαλαίου 2.

22. John Maynard Keynes, «The General Theory of Employment», *The Quarterly Journal of Economics*, Vol. 51, No. 2, 2/1937, σελ. 213-214. Αν δεν το καταλάβατε, ο Keynes εδώ υποστηρίζει κομψά το περίφημο «πράξε σωστά γιατί τα κόκαλα εδώ σπάνε», την πηγή του οποίου ακόμη και νείς δεν έχει εντοπίσει. Σχετικά με τη φράση δες «Τα νέα του πυρήνα αυτόνομο-Δαφνίου», εδώ <https://autonomeantifa.gr/ta-nea-toy-pyrina-aytonomon-dafniy-o-m/>.

23. Όλα αυτά συσκοτίζονται, όχι τελείως επιτυχημένα, στο Μισέλ Φουκώ, *Επιτήρηση και Τιμωρία: Η Γένεση της Φυλακής*, Ράπας, 1989 (Α' Έκδ. 1976), σ. 259-302.

24. Ο Frederick Taylor περιγράφει τη μάχη του με τους εργάτες της χαλυβουργίας Midvale, κάπου στη δεκαετία του 1880. Το απόσπασμα στο Harry Braverman, *Εργασία και Μονοπωλιακό Κεφάλαιο*, Λέσχη Κατασκόπων, 2005, σ. 110.